አሥሩ መንግሥታት

ብፁዕ
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.
የአሕዛብ ጳጳስ፣ በሐዋርያዊ ተልእኮ

የመንግሥቱ ጳፊ ጽሑፎች ለአሥር የምድር ክልሎች የተጻፉና በእነርሱም መካከል የተከፋፈሉ ናቸው፤ እነዚህ ክልሎች በነቢዩ ዳንኤል መጽሐፍና በዮሐንስ ራእይ መጽሐፍ የተነገረላቸው አሥሩ መንግሥታት እንደ ሆኑ ይታመናል።[1]

ጳጳሱ መንፈስ ቅዱስ እንደሚመራቸው የእነዚህን ክልሎች አብያተ ክርስቲያናት ሁሉንም በአንድነት ወይም አንድን ክልል በአንድ ጊዜ ይጽፉላቸዋል። ለክርስቶስ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ የተጻፈ ጽሑፍ በእያንዳንዱ ክልል ሥር ይዘረዘራል። የእያንዳንዱ ክልል ገጽ አብያተ ክርስቲያናቱ የሚገኙባቸውን አገሮች ይጠቅሳል፤ ለእነርሱም የተጻፉትን ጽሑፎች ይዘረዝራል። እያንዳንዱ ጽሑፍ በዚህ ድረ ገጽ ቋንቋዎች ሁሉ ሊነበብና በPDF ሊወርድ ይችላል።

ለክርስቶስ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ

ላቲን አሜሪካ

መካከለኛው ምሥራቅና ሰሜን አፍሪካ

ምሥራቅ አውሮፓና መካከለኛው እስያ

ቻይና

አውሮፓ

ከሰሃራ በስተደቡብ ያለው አፍሪካ

ዩናይትድ ስቴትስ

ደቡብ ምሥራቅ እስያ

ደቡብ እስያ

ፓሲፊክ

የመጨረሻ ማስታወሻዎች

የቅዱሳት መጻሕፍት ጥቅሶች ከ*1954 ዓ.ም.* ትርጉም የተወሰዱ ናቸው። *ANF = Ante-Nicene Fathers (*ከኒቅያ በፊት የነበሩ አበው*)*፤ *NPNF2 = Nicene and Post-Nicene Fathers (*የኒቅያና ከኒቅያ በኋላ የነበሩ አበው*)*፣ ሁለተኛ ተከታታይ።

1
አሥሩ መንግሥታት በሚከተሉት የቅዱሳት መጻሕፍት ክፍሎች ተገልጸዋል፤ እንዲሁም እነዚህን ክፍሎች በመጨረሻው ዘመን ዓለም በአሥር ነገሥታት መካከል እንደሚከፋፈል አድርገው ባነበቧቸው የቤተ ክርስቲያን አበው ጽሑፎች ውስጥ ተገልጸዋል።

ቅዱሳት መጻሕፍት

ትንቢተ ዳንኤል 2:40-44 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «አራተኛውም መንግሥት ሁሉን እንደሚቀጠቅጥና እንደሚያደቅቅ ብረት ይበረታል፤ እነዚህንም ሁሉ እንደሚፈጭ ብረት ይቀጠቅጣል ይፈጭማል። እግሮቹና ጣቶቹም እኩሌ ሸክላ እኩሌም ብረት ሆኖ እንዳየህ፥ እንዲሁ የተከፋፈለ መንግሥት ይሆናል፤ ብረቱም ከሸክላው ጋር ተደባልቆ እንዳየሁ፥ የብረት ብርታት ለእርሱ ይሆናል። የእግሮቹም ጣቶች እኩሌ ብረት እኩሌም ሸክላ እንደ ነበሩ፥ እንዲሁ መንግሥቱ እኩሌ ብርቱ እኩሌ ደካማ ይሆናል። ብረቱም ከሸክላው ጋር ተደባልቆ እንዳየህ፥ እንዲሁ ከሰው ዘር ጋር ይደባለቃሉ፤ ነገር ግን ብረት ከሸክላ ጋር እንደማይጣበቅ፥ እንዲሁ እርስ በርሳቸው አይጣበቁም። በእነዚያም ነገሥታት ዘመን የሰማይ አምላክ ለዘላለም የማይፈርስ መንግሥት ያስነሣል፤ ለሌላ ሕዝብም የማይሰጥ መንግሥት ይሆናል፤ እነዚያንም መንግሥታት ሁሉ ትፈጫቸዋለች ታጠፋቸውማለች፥ ለዘላለምም ትቆማለች።»

ትንቢተ ዳንኤል 7:7-8 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «ከዚህም በኋላ በሌሊት ራእይ አየሁ፤ እነሆም፥ የምታስፈራና የምታስደነግጥ እጅግም የበረታች፥ ታላላቅም የብረት ጥርሶች የነበሩአት አራተኛ አውሬ ነበረች፤ ትበላና ታደቅቅ ነበር፥ የቀረውንም በእግርዋ ትረግጥ ነበር፤ ከእርስዋም በፊት ከነበሩት አራዊት ሁሉ የተለየች ነበረች፤ አሥር ቀንዶችም ነበሩአት። ቀንዶችንም ተመለከትሁ፤ እነሆም፥ በመካከላቸው ሌላ ትንሽ ቀንድ ወጣ፥ በፊቱም ከቀደሙት ቀንዶች ሦስት ተነቃቀሉ፤ እነሆም፥ በዚያ ቀንድ እንደ ሰው ዓይኖች የነበሩ ዓይኖች በትዕቢትም የሚናገር አፍ ነበሩበት።»

ትንቢተ ዳንኤል 7:19-27 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «ከዚህም በኋላ ከቀሩት ሁሉ ተለይታ እጅግ ስለምታስፈራው፥ ጥርሶችዋም የብረት ጥፍሮችዋም የናስ ስለሆኑት፥ ስለምትበላውና ስለምታደቅቀው የቀረውንም በእግርዋ ስለምትረግጠው

ስለ አራተኛይቱ አውሬ፥ በራስዋም ላይ ስለ ነበሩ ስለ አሥር ቀንዶች፥ በኋላም ስለ ወጣው፥ በፊቱም ሦስቱ ስለ ወደቁ፥ ዓይኖችና ትዕቢት የተናገረ አፍ ስለ ነበሩት፥ መልኩም ከሌሎች ስለ በለጠ ስለ ሌላው ቀንድ እውነቱን ለማወቅ ፈቀድሁ። እነሆም፥ ያ ቀንድ ከቅዱሳን ጋር ሲዋጋ አየሁ፥ በዘመናት የሸመገለው እስኪመጣ ድረስ፥ ፍርድም ለልዑሉ ቅዱሳን እስኪሰጥ ድረስ፥ ቅዱሳኑም መንግሥቱን የሚወስዱበት ዘመን እስኪመጣ ድረስ አሸነፋቸውም። እንዲህም አለ። አራተኛይቱ አውሬ በምድር ላይ አራተኛ መንግሥት ትሆናለች፤ እርሱም ከመንግሥታት ሁሉ የተለየ ይሆናል፥ ምድሪቱንም ሁሉ ይበላል፥ ይረግጣታል ያደቅቃትማል። አሥሩም ቀንዶች ከዚያ መንግሥት የሚነሡ አሥር ነገሥታት ናቸው፤ ከእነርሱም በኋላ ሌላ ይነሣል፥ እርሱም ከፊተኞች የተለየ ይሆናል፥ ሦስቱንም ነገሥታት ያዋርዳል። በልዑሉም ላይ ቃልን ይናገራል፥ የልዑልንም ቅዱሳን ይሰባብራል፥ ዘመናትንና ሕግን ይለውጥ ዘንድ ያስባል፤ እስከ ዘመንና እስከ ዘመናት እስከ እኩሌታ ዘመንም በእጁ ይሰጣሉ። ነገር ግን ፍርድ ይሆናል፥ እስከ ፍጻሜም ድረስ ያፈርሱትና ያጠፉት ዘንድ ግዛቱን ያስወግዱታል። መንግሥትም ግዛትም ከሰማይም ሁሉ በታች ያሉ የመንግሥታት ታላቅነት ለልዑሉ ቅዱሳን ሕዝብ ይሰጣል፤ መንግሥቱ የዘላለም መንግሥት ነው፥ ግዛቶችም ሁሉ ይገዙለታል ይታዘዙለትማል።»

የዮሐንስ ራእይ 12:3 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «ሌላም ምልክት በሰማይ ታየ፤ እነሆም ታላቅ ቀይ ዘንዶ፤ ሰባት ራሶችና አሥር ቀንዶችም ነበሩት በራሶቹም ላይ ሰባት ዘውዶች ነበሩ፥»

የዮሐንስ ራእይ 12:18-13:1 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «በባሕርም አሸዋ ላይ ቆመ። አንድም አውሬ ከባሕር ሲወጣ አየሁ፤ አሥር ቀንዶችና ሰባት ራሶች ነበሩት፥ በቀንዶቹም ላይ አሥር ዘውዶች በራሶቹም ላይ የስድብ ስም ነበረ።»

የዮሐንስ ራእይ 17:3 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «በመንፈስም ወደ በረሀ ወሰደኝ፤ የስድብም ስሞች በሞሉበት፥ ሰባት ራሶችና አሥር ቀንዶችም ባሉበት በቀይ አውሬ ላይ አንዲት ሴት ተቀምጣ አየሁ።»

የዮሐንስ ራእይ 17:7 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «መልአኩም አለኝ። የምትደነቅ ስለ ምንድር ነው? የሴቲቱን ምስጢርና የሚሸከማትን፥ ሰባት ራሶችና አስር ቀንዶች ያሉትን የአውሬውን ምስጢር እኔ እነግርሃለሁ።»

የዮሐንስ ራእይ 17:12-14 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «ያየሃቸውም አስሩ ቀንዶች ገና መንግሥትን ያልተቀበሉ አስር ነገሥታት ናቸው፥ ዳሩ ግን ከአውሬው ጋር ለአንድ ሰዓት እንደ ነገሥታት ሥልጣንን ይቀበላሉ። እነዚህ አንድ አሳብ አላቸው፥ ኃይላቸውንና ሥልጣናቸውንም ለአውሬው ይሰጣሉ። እነዚህ በጉን ይወጋሉ፤ በጉም የጌቶች ጌታና የነገሥታት ንጉሥ ስለ ሆነ እነርሱን ድል ይነሣል፥ ከእርሱም ጋር ያሉ የተጠሩና የተመረጡ የታመኑም ደግሞ ድል ይነሣሉ።»

የዮሐንስ ራእይ 17:16-17 (የ1954 ዓ.ም. ትርጉም) «ያየኃቸውም አስር ቀንዶችና አውሬው ጋለሞታይቱን ይጣላሉ፤ ባዶዋንና ራቁትዋንም ያደርጓታል፥ ሥጋዋንም ይበላሉ፥ በእሳትም ያቃጥሉአታል። እግዚአብሔር አሳቡን እንዲያደርጉ አንድንም አሳብ እንዲያደርጉ የእግዚአብሔርም ቃል እስኪፈጸም ድረስ መንግሥታቸውን ለአውሬው እንዲሰጡ በልባቸው አግብቶአልና።»

የቤተ ክርስቲያን አበው

የበርናባስ መልእክት 4.4-6 (ማይክል ደብሊው ሆልምስ፣ አዘጋጅና ተርጓሚ፣ *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*፣ 3ኛ ዕትም [Grand Rapids: Baker Academic, 2007]፣ 387-89) «ነቢዩም እንዲሁ ይላል፦ ‹አሥር መንግሥታት በምድር ላይ ይነግሣሉ፤ ከእነርሱም በኋላ አንድ ትንሽ ንጉሥ ይነሣል፤ እርሱም ከነገሥታቱ ሦስቱን በአንድ ምት ያዋርዳል።› እንዲሁም ዳንኤል ስለዚያው ሰው እንዲህ ይላል፦ ‹ክፋና ብርቱ፣ ከምድር አራዊት ሁሉ ይልቅ አደገኛ የሆነችውን አራተኛይቱን አውሬ አየሁ፤ አሥር ቀንዶችም እንዴት ከእርስዋ እንደ በቀሉ፣ ከእነርሱም አንድ ትንሽ የቀንድ ቍጥቋጥ እንደ ወጣ፣ ከታላላቆቹም ቀንዶች ሦስቱን በአንድ ምት እንዴት እንዳዋረደ አየሁ።› ስለዚህ ልታስተውሉ ይገባችኋል።» (ከHolmes የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ኢሬኔዎስ፣ ኑፋቄዎችን በመቃወም 5.25.3 (ANF 1:553-54) «ዳንኤልም ደግሞ የመጨረሻውን መንግሥት ፍጻሜ፣ ማለትም የእነዚያ ሰዎች መንግሥት የሚከፋፈልባቸውንና የጥፋት ልጅ የሚመጣባቸውን የመጨረሻዎቹን አሥር ነገሥታት አሻግሮ በመመልከት፣ ከአውሬው አሥር ቀንዶች እንደሚበቅሉ፣ በመካከላቸውም ሌላ ትንሽ ቀንድ እንደሚነሣ፣ ከቀደሙትም ሦስቱ ከፊቱ እንደሚነቀሉ ይናገራል። ... አሥሩ ቀንዶቹም የሚነሡ አሥር ነገሥታት ናቸው፤ ከእነርሱም በኋላ በክፉ ሥራ ከእርሱ በፊት ከነበሩት ሁሉ የሚበልጥ ሌላ ይነሣል፤ ሦስቱንም ነገሥታት ይገለብጣል ...» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ኢሬኔዎስ፣ ኑፋቄዎችን በመቃወም 5.26.1 (ANF 1:554-55) «ዮሐንስ በራእዩ በመጨረሻው ዘመን የሚሆነውን፣ በዚያን ጊዜም ስለሚነሡት አሥር ነገሥታት፣ አሁን [ምድርን] የሚገዛው ግዛት በእነርሱ መካከል እንደሚከፋፈል፣ ከዚህ ይልቅ በጠራ ብርሃን ለጌታ ደቀ መዛሙርት አመልክቷል። ... ስለዚህ መንግሥቱ፣ ከተማውና ቤቱ ለአሥር መከፈል አለባቸው፤ በዚህም ምክንያት [የሚሆነውን] መከፋፈልና መለያየት አስቀድሞ በምሳሌ አሳይቷል። ... እንግዲህ አሥሩ የእግር ጣቶች መንግሥቱ የሚከፋፈልባቸው እነዚህ አሥር ነገሥታት ናቸው፤ ከእነርሱም አንዳንዶቹ ብርቱዎችና ትጉዎች ወይም ኃይለኞች ይሆናሉ፤ ሌሎቹ ደግሞ ስነፎችና የማይጠቅሙ ይሆናሉ፤ አይስማሙምም ...» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ኢሬኔዎስ፣ ኑፋቄዎችን በመቃወም 5.30.2 (ANF 1:559) «ነገር ግን በመጽሐፍ የተገለጸውን እርግጠኛውን ቁጥር፣ ማለትም ስድስት መቶ ስድሳ ስድስትን እውቀው፣ በመጀመሪያ የመንግሥቱን ለአሥር መከፈል ይጠብቁ፤ ቀጥሎም እነዚህ ነገሥታት ሲነግሡ፣ ጉዳዮቻቸውንም ማስተካከልና መንግሥታቸውን ማስፋፋት ሲጀምሩ፣ መንግሥቱን ለራሱ እየጠየቀ የሚመጣው ... በእውነት የጥፋት ርኩሰት መሆኑን ለማወቅ [ይማሩ]።» (ከANF 1 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ሂፖሊጦስ፣ ስለ ክርስቶስና ስለ ክርስቶስ ተቃዋሚ የተጻፈ ድርሳን 25 (ANF 5:209) «‹የምታስፈራና የምታስደነግጥ አራተኛ አውሬ፤ የብረት ጥርሶችና የናስ ጥፍሮች ነበሩአት።› እነዚህም ከሮማውያን በቀር እነማን ናቸው? ... በእግር ጣቶችም በምሥጢር ከመካከላቸው የሚነሡትን ነገሥታት ማለቱ ነበር፤ ዳንኤልም ደግሞ (በእነዚህ ቃላት) እንደሚል፦ ‹አውሬውን ተመለከትሁ፤ እነሆም፥ ከበስተኋላው አሥር ቀንዶች ነበሩ፤ በመካከላቸውም ሌላ (ቀንድ)፣ ቊጥቋጥ፣ ይነሣል፤ በፊቱም (የነበሩትን) ሦስቱን ከሥራቸው ይነቅላል።› በዚህም የተገለጸው ከክርስቶስ ተቃዋሚ በቀር ሌላ አይደለም ...» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ሂፖሊጦስ፣ ስለ ክርስቶስና ስለ ክርስቶስ ተቃዋሚ የተጻፈ ድርሳን 27-28 (ANF 5:209-10) «እንግዲህ እነዚህ ነገሮች ወደ ፊት የሚሆኑ በመሆናቸው፣ የምስሉም አሥሩ የእግር ጣቶች (የዚያን ያህል) ዴሞክራሲዎችን የሚያመለክቱ በመሆናቸው፣ የአራተኛይቱም አውሬ አሥሩ ቀንዶች በአሥር መንግሥታት ላይ የተከፋፈሉ በመሆናቸው፣ ጉዳዩን ጥቂት ጠጋ ብለን እንመልከት ... የብረቱ ጭኖችና የምታስፈራውና የምታስደነግጠው አውሬ በአሁኑ ጊዜ ሥልጣኑን የያዙትን ሮማውያንን ገለጹ፤ እኩሌታቸው ሸክላ እኩሌታቸውም ብረት የነበሩት የእግር ጣቶችና አሥሩ ቀንዶች ገና የሚነሡት መንግሥታት ምልክቶች ነበሩ፤ በመካከላቸው የሚያድገው ሌላው ትንሽ ቀንድ በመካከላቸው ያለውን የክርስቶስ ተቃዋሚ ያመለክታል ...» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ሂፖሊጦስ፣ ስለ ክርስቶስና ስለ ክርስቶስ ተቃዋሚ የተጻፈ ድርሳን 52 (ANF 5:215) «ከአሥሩም ሦስቱን ቀንዶች በጦርነት ስልፍ ድል አድርጎ፣ እነርሱንም፥ ማለትም ግብፅን፣ ሊቢያንና ኢትዮጵያን ነቅሎ፣ ምርኮአቸውንና ጓዛቸውንም ወስዶ፣ መከራ የሚቀበሉትንም የቀሩትን ቀንዶች ባስገዛ ጊዜ፣ ልቡ መታበይ ይጀምራል፤ የዓለምም ሁሉ ጌታ እንደ ሆነ በእግዚአብሔር ላይ ራሱን ከፍ ያደርጋል።» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ሂፖሊጦስ፣ በትንቢተ ዳንኤል ላይ የተገኙ ቊርጥራጭ ጽሑፎች 2.7 (ANF 5:179) «ዘመኖቹ በተፈጸሙ ጊዜ፣ አሥሩም ቀንዶች በመጨረሻው (ዘመን) ከአውሬው በበቀሉ ጊዜ፣ ያን ጊዜ የክርስቶስ ተቃዋሚ በመካከላቸው ይገለጣል።» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ሂፖሊጦስ፣ በትንቢተ ዳንኤል ላይ የተሰጡ ማብራሪያዎች፣ ስለ ትንቢተ ዳንኤል 7:7 (ANF 5:189) «‹አሥር ቀንዶችም ነበሩአት።› ነቢዩ ስለ ነብሩ አስቀድሞ አውሬው አራት ራሶች እንደ ነበሩት እንደ ተናገረ፣ ያም እንደ ተፈጸመ፣ የእስክንድርም መንግሥት ለአራት አለቆች ግዛቶች እንደ ተከፈለ፣ እንዲሁ አሁንም የአውሬው ዘመን በተፈጸመ ጊዜ፣ የክርስቶስ ተቃዋሚ የሆነውም ትንሹ ቀንድ በመካከላቸው በድንገት በተገለጠ ጊዜ፣ ከእርሱ የሚበቅሉትን አሥሩን ቀንዶች ልንጠብቅ ይገባናል ...» (ከANF 5 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ተርቱሊያን፣ ስለ ሥጋ ትንሣኤ 24 (ANF 3:563) «ከሮማ መንግሥት በቀር ምን እንቅፋት አለ? እርሱ በአሥር መንግሥታት ተበትኖ መውደቁ የክርስቶስን ተቃዋሚ በ(ራሱ ፍርስራሽ) ላይ ያመጣዋልና።» (ከANF 3 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ላክታንቲየስ፣ መለኮታዊ ትምህርቶች 7.16 (ANF 7:213) «በመጀመሪያ መንግሥቱ ይሰፋል፤ ዋናውም ሥልጣን በብዙዎች መካከል ተበትኖና ተከፋፍሎ ይቀንሳል። ከዚያም የእርስ በርስ ጠብ ዘወትር ይዘራል፤ ዓለምን ለመግዛት ሳይሆን ለመብላት የሚከፋፈሉ አሥር ነገሥታት በአንድ ጊዜ እስኪነሡ ድረስም ከሚያጠፉ ጦርነቶች ምንም ዕረፍት አይኖርም።» (ከANF 7 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

ላክታንቲየስ፣ የመለኮታዊ ትምህርቶች ማጠቃለያ 71 (ANF 7:253) «የንጉሣዊ ሥልጣን ይበዛል፤ አሥር ሰዎችም ዓለምን ይይዛሉ፣ ይከፋፈሉታል፣ ይበሉታልም።» (ከANF 7 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

የፔታው ቪክቶሪኑስ፣ የዮሐንስ ራእይ ትርጓሜ፣ ስለ ምዕራፍ 12 (ANF 7:355) «‹አሥር ቀንዶችም።›] በመጨረሻው ዘመን የሚነሡት አሥሩ ነገሥታት እነዚሁ እንደ ሆኑ ይናገራል፤ ይህንንም በዚያ በሰፊው እናብራራለን።» (ከANF 7 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

የኢየሩሳሌሙ ቄርሎስ፣ የትምህርተ ክርስትና ስብከቶች 15.12 (NPNF2 7:107) «ነገር ግን ይህ ከላይ የተጠቀሰው የክርስቶስ ተቃዋሚ የሚመጣው የሮማ ግዛት ዘመናት በተፈጸሙ ጊዜ፣ የዓለምም ፍጻሜ አሁን በቀረበ ጊዜ ነው። አሥር የሮማውያን ነገሥታት በአንድነት ይነሣሉ፤ ምናልባት በተለያዩ ስፍራዎች ይነግሣሉ፤ ነገር ግን ሁሉም በአንድ ዘመን ገደማ ነው፤ ከእነዚህም በኋላ አሥራ አንደኛው፣ የክርስቶስ ተቃዋሚ፣ ይነሣል፤ እርሱም በአስማታዊ ተንኰሉ የሮማን ሥልጣን ይይዛል፤ ከእርሱም በፊት ከነገሡት ነገሥታት ሦስቱን ያዋርዳል፤ የቀሩትንም ሰባቱን ለራሱ አስገዝቶ ይይዛቸዋል።» (ከNPNF2 7 የእንግሊዝኛ ጽሑፍ የተተረጎመ)

Amharic Scripture quotations: copyright © 1962, 2003 United Bible Societies. Revised Amharic Bible in XML (2003). Printed version by United Bible Societies (C)1962. E-Text in transliterated ASCII format by Lapsley/Brooks Foundation 1994. Unicode UTF-8 transformation and XML-tagging by Dirk Röckmann 2003 (www.nt-text.net). With kind permission of the Bible Society of Ethiopia. Every non-commercial work using this data in any form must fully include this copyright statement! Every commercial use of parts or the complete data in any form needs written permission of the Bible Society of Ethiopia!